

Täysistunto

Tiistai 3.12.2019 klo 14.01—15.37

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 15.37.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (14.01—15.37).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Uusi edustaja

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vaasasta oleva analyytikko Matias Mäkynen, joka varamiehenä Vaasan vaalipiiristä on tullut edustajantoimesta vapautetun Jutta Urpilaisen sijaan, on tänään esittänyt puhemiehelle edustajavaltakirjansa ja ryhtynyt hoitamaan edustajantointaan. — Pyydän edustaja Matias Mäkystä ottamaan paikkansa istuntosalissa.

Uusi edustaja ohjattiin paikalleen täysistuntosalissa.

2.2. Ilmoitus valtioneuvoston eronpyynnöstä

Pöytäkirjan liite Tasavallan presidentin kirjelmä valtioneuvoston eronpyynnön johdosta 3.12.2019 Liite 2.2A

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on vastaanottanut pääministeri Antti Rinteen 3.12.2019 esittämän valtioneuvoston eronpyynnön ja pyytän valtioneuvostoa jatkamaan toimitusministeristönä, kunnes uusi hallitus on nimitetty. (Pöytäkirjan liite 2.2 A)

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 41/2019 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan varajäseneksi edustaja Matias Mäkysen.

4. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 42/2019 vp

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Kristiina Salosen ja varajäseneksi edustaja Maria Guzeninan.

5. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 43/2019 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi edustaja Matias Mäkysen.

6. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 44/2019 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan jäseneksi edustaja Matias Mäkysen.

7. Välikysymys omistajaohjauksesta, työmarkkinatilanteesta ja eduskunnalle annetusta informaatiosta

Välikysymys VK 2/2019 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välisestä huoltovarmuudesta Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten väliseen puolustusmateriaalialaa koskevaan yhteistyösopimukseen liitetyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.05 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin halli-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

tusten välisestä huoltovarmuudesta. Eduskunnan ratifioitavaksi on lähetetty Suomen, Ruotsin ja Norjan välinen valtiosopimus koskien maanpuolustuksen huoltovarmuutta maiden välillä. Sopimus on huoltovarmuutta koskeva alakokonaisuus yhtenä osana [Hälinää — Puhemies koputtaa] vuonna 2015 uudistettua pohjoismaista yhteistyösopimusta puolustusmateriaalialalla. Sopimuksessa on kyse huoltovarmuuden päivityksestä tehdyn Nordefco-huoltovarmuustyöryhmän työn perusteella. Aiemmin eduskunta on jo käsitellyt pohjoismaisia yhteishankintoja koskevan liitesopimuksen, ja lisäksi on vireillä vientivalvontaa koskeva vastaavanlainen liitesopimus, joka on vielä neuvottelujen kohteena.

Nyt puheena oleva huoltovarmuutta koskeva liitesopimus allekirjoitettiin kolmen Pohjoismaan välillä Visbyssä huhtikuussa 2019. Sopimus uusii kolmen Pohjoismaan osalta aiemmat huoltovarmuuslausekkeet edellisestä, vuoden 2001 valtiosopimuksesta. Tanska on aiemmin vetäytynyt valmistelusta, mutta on ilmaissut halunsa liittyä myöhemmin mukaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, ministeri Arhinmäki — [Naurua] korjaan, ministeri Kaikkonen. Oli aikomus huomauttaa juuri sinne suuntaan ja muutamaa muutakin täällä. Jostain syystä kuuluu kummallinen kuhina joka puolelta salia, ei ainoastaan Arhinmäen suunnasta. Voisitteko olla hiljaa ja keskittyä ministeri Kaikkosen puheenvuoroon? — Olkaa hyvä.

Arvoisa puhemies! Tämä on kyllä muutenkin ollut hämmäntävä päivä, mutta... [Puhemies: Kyllä!] [Leena Meri: Te olette Arhinmäen kanssa niin saman näköisiä!] — Kyllä. — [Puhemies koputtaa] Tämä sopimus siis uusii kolmen Pohjoismaan osalta aiemmat huoltovarmuuslausekkeet edellisestä, vuoden 2001 valtiosopimuksesta. Tanska on aiemmin vetäytynyt valmistelusta, kuten totesin, mutta on ilmaissut halunsa liittyä myöhemmin mukaan. Tanskan ja Suomen suhdetta jäävät koskemaan toistaiseksi vuoden 2001 valtiosopimuksen ehdot.

Tämä sopimus on luonteeltaan valtiosopimus, ja se on kehys maiden välisille huoltovarmuusaihepiirin velvoitteille ja yhteistyölle. Sopimuksessa sovitaan maanpuolustuksen huoltovarmuuden järjestämisestä, kehittämisestä ja käytännön toimenpiteistä, ja siinä on lausuttuna keskinäisen huoltovarmuustuen periaate. Sopimus koskee tavaroita ja palveluita maanpuolustuksen käyttöön, ja se on siten katteeltaan huomattavasti laaja-alaisempi kuin aiempi valtiosopimus. Se sisältää sekä normaali- että myös poikkeusolojen ja kriisiaikojen määräyksiä. Sopimus on päivitetty paremmin vastaamaan nykypäivää ja ottamaan huomioon myös EU:n muuttunut hankintasääntely. Sopimus on alisteinen kansalliselle lainsäädännölle.

Jo aiemman huoltovarmuusjärjestelyn perusteella on voitu tukea pohjoismaisen ampu-matarvikeyhtiön eli niin sanotun Nammo-konsernin luomista osana maiden välistä teollisuusyhteistyötä. Nammon omistavat puoliksi Patria ja Norjan valtio. Nammo-yritys on meille huoltovarmuudellisesti varsin tärkeä tykistön ampumatarvikehuollon kannalta. Myös Vihtavuoressa tapahtuva ruudinvalmistus kuuluu Nammo-konserniin.

Tällä hallituksen esityksellä, arvoisa puhemies, toteutamme vuoden 2017 puolustusse-lonteon linjausta jatkaa puolustusmateriaalialalla teollisuusyhteistyötä ja hankevalmistelu-ja ja hallitusohjelman kohtaa, jossa todetaan, että ”huoltovarmuus turvataan kaikissa olo-suhteissa”.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

14.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä toimitusministeri, puolustusministeri Kaikkonen, joka asian esitteli! Tämä on asia, joka on ollut itse asiassa hyvin pitkään jo valmistelussa Pohjoismaiden välillä. Tämä alkoi jo vuonna 2011 Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin puolustusministereiden toimesta. Silloin lähdettiin liikkeelle uudistamaan vuoden 2001 sopimusta niin kuin tuossa edellä kerrottiin. Tarkoituksena on siis hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti puolustusmateriaalialan yhteistyömahdollisuuksia ja välttää toimintojen tarpeetonta päällekkäisyyttä. Sopimusjärjestely on siis kehys yhteistyölle niin kuin ministeri Kaikkonen edellä kertoi.

Pohjoismainen puolustusalan huoltovarmuusesitys eli tietynlainen liitesopimus on nyt eduskunnan käsittelyyn tulossa, ja tämä on asia, joka varmasti eduskunnassa on tämän päivänkin tapahtumien jälkeen syytä ripeästi käsitellä.

Ennen muuta kiinnittäisin itse huomiota tämän asian valmistelussa esille nousseisiin PIAN eli Suomen Puolustus- ja Ilmailuteollisuusyhdistyksen huomioihin. He ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että teollisuutta koskevat toteuttamisjärjestelyt valmisteltaisiin yhteistyössä pohjoismaisten teollisuusyhdistysten kanssa samoin kuin että vientilupapolitiikan harmonisointi on tarpeen, mikäli tuotantoa keskitetään. Tämä on tietysti kysymys, joka on noussut nyt keskusteluissa esille, että meillä on jossain määrin erilaista vientilupapolitiikkaa Pohjoismaiden välillä mutta laajemminkin EU:n sisällä. Olisi äärimmäisen tärkeää, että jatkossa me noudattaisimme yhteistä, mahdollisimman yhtenäistä eurooppalaista vientilupapolitiikkaa.

Tänään eronpyynnön jättäneen ex-pääministeri Rinteen hallitusohjelman kirjaus on itse asiassa aiheuttanut jonkin verran hämmennystä, ja se on siis kohdassa ”Suomi rakentaa rauhaa”, jossa on kirjoitettu jollain tavalla vähän uusin sanankääntein aiemmasta toiminnasta ja toimintaympäristöstä ja toimintakäytännöistä, joita meillä aseviennissä on ollut. Kun nyt pääministeri Rinne on menettänyt eduskunnan enemmistön luottamuksen ja tänään pyytänyt eroa itselleen mutta myös koko hallitukselle, on tärkeää, että uusi hallitus selkeyttää vientilupapolitiikkaansa ja tekee siitä ennakoitavaa. Kysyisin toimitusministeri Kaikkoselta: oletteko te havainnut tällaista muutosta vientilupapolitiikassa ja siinä käsitellyssä ja nimenomaan niissä kirjauksissa, jotka ovat koskeneet tätä pitkää aikajännettä, joka suomalaisen puolustusteollisuuden vientiluvissa on ollut?

Arvoisa puhemies! Toivon, että myös näitä kokonaisuuksia tarkastellaan, kun Suomeen muodostetaan uutta hallitusta Rinteen menetettyä eduskunnan luottamuksen.

14.12 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Keskustalle on tärkeää, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme on rakentavaa, pitkäjänteistä ja että sitä tehdään kansainvälisessä yhteistyössä. Sitä on katsottava yli vaali- ja hallituskausien. Pitkäjänteisestä kansainvälisestä työstä on kyse tässä hallituksen esityksessä, jolla uudistetaan vuonna 2001 tehty valtiosopimusta. Esityksessä todetaan, että sopimus edistää puolustusalan huoltovarmuutta Suomen, Ruotsin ja Norjan välillä ja sopii hyvin pohjoismaisen puolustusyhteistyön edistämiseen. Tarkoituksena on hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti puolustusmateriaalialan yhteistyömahdollisuuksia ja välttää toimintojen tarpeetonta päällekkäisyyttä.

Arvoisa puhemies! Tärkeänä seikkana tässä sopimuksessa on myös se, että se esityksen mukaan on elinkeinoelämällemme myönteinen, koska selkeät huoltovarmuusjärjestelyt mahdollistavat tehokkaamman teollisuuden toiminnan ja Pohjoismaiden yritysten toiminnan. Tällainen pohjoismainen yhteistyö on tärkeää ja arvokasta. Hallituksen esitys nojaa valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon vuodelta 2012, jon-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

ka mukaan pohjoismaista ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä tiivistetään.

Arvoisa puhemies! Näin itsenäisyyspäiväviikolla on ilo lausua muutama sana myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme ja maamme puolustuksen perustasta. Maamme itsenäisyyden turvaamisessa on ollut ja tulee aina olemaan syvimmiltään kyse asenteesta, arvoista ja tahdosta. On tärkeää, että vaalimme maanpuolustustahtoa ja opetamme ja kasvatamme lapsiamme, nuoriamme — joita myös tuolla lehterillä tänään on — arvostamaan maanpuolustusta ja toimimaan rakentavasti isänmaamme itsenäisyyden puolesta. Pienenä kansana emme selviydy muutoin kuin siten, että yksituumaisesti ja yhdessä haluamme pitää kiinni uskottavasta maanpuolustuksesta ja pyrimme hoitamaan asioita sillä tavalla, että kunnioitamme ja arvostamme jokaista ihmistä, myös sellaista ihmistä, joka ajattelee eri tavalla. Tähän kuuluu rakentava, pitkäjänteinen ja tosiasioihin perustuva yhteistyö ulkovaltojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Uskottava maanpuolustuksemme perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja hyvin koulutettuun reserviin. Siksi on erityisen arvokasta ja hienoa, että maassamme on pitkäjänteisesti haluttu huolehtia myös reservin kouluttamisesta ja kertausharjoituksista.

14.16 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Uskottava maanpuolustus on varmin tae siitä, että saamme elää hyviä rauhan vuosia myös tulevaisuudessa. Huoltovarmuus on aivan keskeinen osa puolustuskykä ja sen varmistamista, että kriisin sattuessa pystymme kaikki kansakuntaa kohtaavat vaarat estämään. On erittäin tärkeää, että ampumatarvikehuolto on voitu varmistaa tällä hyvällä yhteispohjoismaisella toiminnalla ja myös sillä, että Suomessa ruudintuotanto on turvattu niin, että niin jalkaväen kuin tykistönkin aseisiin saadaan riittävästi ampumatarvikkeita, mikäli tarve joskus vaatii. Ja kun tämä on hyvin varmistettu, niin sitä tarvetta silloin todennäköisemmin ei tule.

Tässä edellä edustajat Heinonen ja Aittakumpu puhuivat hyvin ja sillä tavoin laajasti, että en käy kertaamaan näitä tärkeitä näkökulmia, joita he nostivat esiin. Kun toimitusministeristön puolustusministeri on täällä paikalla vastaamassa kysymyksiin, haluaisin tiedustella sitä, että kun tosiaan tässä sopimuksessa myöskin toisen Pohjoismaan hallussa olevaan puolustusvälinetuotantoon toinen sopijakumppani saa ikään kuin tällaisen etuosto-oikeuden, etuotto-oikeuden, tilanteessa, jossa maa on joutunut kriisiin, niin koskeeko tämä sopimus samalla tavalla myös sellaisia esimerkiksi vaikkapa hävittäjissä käytettäviä ilma- ja ilmaan -torjuntaohjuksia, joita Pohjoismaat eivät itse tuottaisi mutta joita Pohjoismailla voi olla varastossa ja jotka voisivat olla käytettävissä sitten toisen Pohjoismaan hävittäjissä myöskin kriisin eskaloituessa? Elikä tästä, arvoisa puhemies, kuulisin mielelläni puolustusministeriltä vielä tarkemmin.

14.18 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja kollegoille hyvistä puheenvuoroista tässä edellä. Pitkäjänteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on tosiaan Suomen etu, ja kun katsotaan, miten maailma on tässä viime aikoina kehittynyt, voidaan todeta, että se, että meillä on tehty tällaista pitkäjänteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, on tuottanut sen, että me olemme ehkä paremmassa asemassa kuin jotkut muut maat. Sitä on siksi syytä jatkaa ja tehdä sellaista politiikkaa, joka nauttii myös laajaa hyväksyttävyyttä tässä maassa.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Mitä tähän esitykseen tulee, niin se parantaa huoltovarmuuden lähtökohtia tämän päivän verkottuneessa maailmassa ja ylläpitää ja kehittää tiivistä yhteistyötä meille tosi tärkeiden ja luontevien yhteistyökumppanien kanssa. Hyvä näin ja hyvä, että tällaista edistetään.

14.19 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten väliseen, puolustusmateriaalia koskevaan yhteistyösopimukseen tehdyn liitesopimuksen Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välisestä huoltovarmuudesta. Valtiosopimustasoinen pohjoismainen huoltovarmuusliite allekirjoitettiin puolustusministerikokouksessa Visbyssä huhtikuussa 2019. Liitteessä sovitaan huoltovarmuuden järjestelyistä sekä siitä, miten ja millä edellytyksillä osapuolet voivat pyytää ja saada huoltovarmuudellista tukea toisiltaan. Sopimus on osa pohjoismaisen puolustusyhteistyön edistämistä. Nyt tämä sopimus on siis asianmukaisesti tulossa eduskunnan käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Näin ei ole menetelty aiemmissa ja monin verroin suuremmissa puolustusyhteistyötä koskevista sopimuksista. Näin itsenäisyyspäivän alla on syytä nostaa esille niin sanottu Nato-isäntämaasopimus, joka solmittiin syksyllä 2014 Walesin Nato-huippukokouksen yhteydessä. Sen allekirjoitti silloin Puolustusvoimien komentaja Jarmo Lindberg, mutta sopimusta ei koskaan tuotu eduskunnan hyväksyttäväksi. [Markus Mustajärven välihuuto] Virallinen tulkinta on kai ollut, että kyse ei olisi valtiosopimuksesta vaan yhteisymmärryspöytäkirjasta. Kuitenkin Ruotsissa tämä sama sopimus vietiin valtiopäivien käsittelyyn ja hyväksyttäväksi. Ruotsi oli lisäksi liittänyt siihen varaumia. Valtiopäivillä vasemmistopuolue ja ruotsidemokraatit vastustivat sopimusta. Suomessa eduskunta ei siis ole päässyt asiaa käsittelemään.

Tosiasiassa isäntämaasopimuksessa on kyse valtiosopimuksesta. Sen paljastaa sopimuksen sisältö, joka on nyt tätä käsittelyssä olevaa pohjoismaista valtiosopimusta huomattavasti raskaammin Suomea puolustusasioissa sitova ja maan kansainväliseen asemaan vaikuttava. Sanoisin, että isäntämaasopimus voi jopa käytännössä rajata Suomen itsenäisyyttä ja suvereenisuutta. Ulko- ja turvallisuuspoliittisesti se on joka tapauksessa Suomen etujen vastainen. Sopimuksen mukaan Naton sotilaalliseen toimintaan isäntämaassa voi kuulua sotilaallinen toiminta, ”taistelun tai sotilaallisen toimen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavan torjuntatoimen toteuttaminen, myös hyökkäys, siirtyminen, huolto ja taisteluharjoitukset”. Nato tai sen jäsenmaa, joka mitä ilmeisimmin on tässä tapauksessa Yhdysvallat... [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Yrttiaho, pysytäänkö päivän aiheessa?

Kyllä, hyvin kiinteästi, arvoisa puhemies! — ...voi isäntämaasopimuksen nojalla myös saada Suomesta sotilastukikohtia näille edellä mainituille sotilaallisille toimille. [Timo Heinonen: Miten liittyy tähän?] Nämä tukikohdat Suomi rakentaa, rahoittaa ja varaa vieraan vallan käyttöön.

Arvoisa puhemies! Jos nyt käsittelyssä oleva pohjoismainen huoltovarmuussopimus tuodaan valtiosopimuksena eduskunnan käsittelyyn, miksi isäntämaasopimusta ei ole tuotu? Päätösvalta isäntämaasopimuksen suhteen jätettiin puolustushallinnolle, armeijalle, kenraaleille. Samaan tapaan on toimittu Hornetit korvaavassa HX-hankkeessa. Pyysin nähtäväkseni talouspoliittisen ministerivaliokunnan 1.10.-pöytäkirjan, jossa oli puollettu HX-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

hankkeen tosiasiallista hinnankorotusta 10 miljardiin euroon hallitusohjelman ja puolustuspoliittisen selonteon vastaisesti — tästähän puolustusministeri Kaikkonen on tehnyt eduskunnalle suullista selkoa. En näitä asiakirjoja saanut, vaan ne salattiin puolustushallinnon päätöksellä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on marraskuussa puoluekokouksessaan hyväksynyt tavoiteohjelmaansa tavoitteen, jonka mukaan Suomen tulisi irrottautua isäntämaasopimuksesta. Kyseisen sopimuksen irtisanomisaika on 6 kuukautta. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, edustaja Yrttiaho, tähän huoltovarmuuteen.

Arvoisa puhemies! Viedäänkö Suomea nyt oikealle vai vasemmalle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt viedään huoltovarmuuteen keskustelua.

Jos viedään vasemmalle, tulee puolustusasioissa menettelytapojen ja myös linjan muutua. Isäntämaasopimus ja HX-hanke tulee saattaa eduskunnan avoimeen käsittelyyn. — Kiitos.

14.24 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä on tullut hyviä puheenvuoroja, ja on helppo yhtyä edustaja Heinosen puheenvuoroon.

Myöhemmin joku mainitsi tuosta vientilupapolitiikasta. On erittäin tärkeää, että se on yhtenäinen. Sen pitäisi olla yhtenäinen laajemmallakin alueella, ettei käy niin, että me jäämme tai meidän teollisuutemme jää ilman.

Nyt kun toimitusministeri Kaikkonen nosti esiin huoltovarmuuden, niin jos sallitte, esitän hänelle pienen kysymyksen liittyen huoltovarmuuteen:

Elikkä puolustusteollisuus, jossa valmistetaan luoteja, on tällä hetkellä myöskin tavalansa pikkasen uhan alla. Unionin alueella toimivista patruunatehtaista valtaosa on yksityisiä tehtaita, joissa valmistetaan sekä siviili- että viranomaistuotteita samoilla tuotantolinjoilla. Siviilituotannon osuus tuotannosta on noin 70—90 prosenttia, minkä johdosta tehtaات eivät olisi enää kaupallisesti kannattavia lyijyammuskiellon jälkeen. Siviilituotannon tyrehtyminen puolestaan sulkisi nopeasti merkittävän osan tuotantolinjoista, minkä myötä niitä ei enää kriisitilanteessa kyettäisi ottamaan viranomaistuotantoon. Myöskään ammatitaitoista työvoimaa ei olisi enää käytettävissä.

Suomen puolustus perustuu osaavaan, harjaantuneeseen reserviin. Oletteko te ottamassa huomioon myöskin tämän lyijykiellon mahdolliset vaikutukset tässä yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa ja turvaatteko reserviläisten ampumaharrastuksen jatkumisen?

14.26 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa toimitusministeri Kaikkonen! Edustaja Yrttiaho liitti tähän yhteyteen keskustelun Natosta ja Naton kanssa tehdystä isäntämaasopimuksesta. Pitää sanoa, että ymmärrän, että silloin vanhaan aikaan, kun itänaapurimme oli Neuvostoliitto, jossa oli kommunistinen systeemi kaikkine ihanouksineen — piikkilankaparatiisi, toisin ajattelevien vainoaminen, ihmisoikeuksien polkeminen — Suomen äärivasemmisto, joka jakoi saman ideologian, oli tuimasti Natoa vastaan — Natoa, joka oli läntisten demokraattisten maiden puolustusjärjestö [Jussi Saramon välihuuto — Puhemies koputtaa] ja joka jo olemassaolollaan turvasi myös Suomen turvallisuutta — mutta tänä päivänä, kun Venäjällä on vallassa äärioikeisto, jonka ideologiassa ei ole mi-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

tään, mikä voisi olla sukua kommunisteille tai heidän perillispuolueelleen, [Jussi Saramon välihuuto — Puhemies koputtaa] pitää ihmetellä, mistä se kenkä vielä puristaa, kun tämänkin päivän Suomen ääriivasemmisto on jatkuvasti Natoa arvostelemassa. Naton tilanne ei ole hyvä, kuten me kaikki tiedämme, mutta on se nyt kuitenkin hyvä, että tällainen läntisten demokraattisten maiden puolustusjärjestö on olemassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, aiheena ei ole Nato, isäntämaasopimus tai Neuvostoliitto vaan huoltovarmuus ja puolustusmateriaalia koskevat asiat, ja siitä antaa esimerkin edustaja Kanerva.

14.27 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin kyllä vähän puhua myös omista ajatuksistani todetakseni sen, että huomasin hetki takaperin vasemmistoliiton omassa puoluekokouksessaan linjanneen isäntämaasopimusta koskevan kantansa tavalla, jonka edustaja Yrttiaho täällä toi ilmi. Tämän on täytynyt olla varsin kiusallinen kysymys hallitukselle, jonka pääministerin tiedän olevan hyvin tarkka portinvartija ulkopoliittisen linjan suhteen, ja eräs hallituspuolue kuitenkin toimii hallituksen ulkopoliittista ohjelmalinjausta vastaan ja esiintyy myöskin täällä tätä linjausta vastaan — pidän sitä kummallisena ja outona — perustellen sitä erityisesti vielä sillä tavoin, joka ei pidä yhtä totuuden kanssa siitä, millä tavoin isäntämaasopimuksen käytännössä Suomessa on tarkoitus toimia, ja jossa annetaan myöskin erheellinen kuva siitä, miten eduskunta on tätä asiaa käsitellyt. Sekä puolustusvaliokunta että ulkoasiainvaliokunta ovat nämä kysymykset käsitelleet omilta kohdiltaan läpi [Markus Mustajärvi: Ei ole päätöksiä!] ja todenneet, että ei ole aihetta enempään toimenpiteisiin kuin mitä asianomaisten valiokuntien kuulemisissa on tullut esille. [Markus Mustajärvi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Emme lähde nyt debattiin sen suuremmin. Vielä on yksi puheenvuoro listalla, mutta sinne perään mahtuu, jos lyhyesti puhuu.

14.29 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin omia ajatuksiani tässä haluaisin sanoa tähän samaan aiheeseen. Huoltovarmuudesta on varmasti kysymys, mutta viime kädessä, jos Suomi pohdiskelee näitä kansainvälisiä yhteistyökuvioitaan, lähtökohtanaan täytyy aina olla se, että Suomen oma turvallisuusintressi tässä määrittää sen. Se on se ainoa kestävä lähestymistapa, pohdimme näitä yhteistyöasetelmia miten tahansa.

Se on siinä se ongelma, että jos yhteistyö menee liian pitkälle sellaisten osioiden kanssa, joista saattaa syntyä tulkintaa siitä, mikä se mahdollisesti jonkun kolmannen osapuolen näkemys on, mitä tässä tehdään. Siinä on meillä tietysti riskimme. Mutta niin kauan kuin me puhumme kansainvälisestä yhteistyöstä, myöskin sotilaallisesta yhteistyöstä, sen täytyy pohjautua ainoastaan siihen tilannearvioon, mikä on Suomen turvallisuuden kannalta järkevintä ja parasta. Tämä on se lähtökohta kaikissa näissä sopimuksissa. [Ilkka Kanerva: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Yrttiaho.

14.30 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Niin, tätä isäntämaasopimustahan ei ole mainittu hallitusohjelmassa. [Timo Heinonen: Nythän se on auki!] Ja edustaja Kanervalle: Eduskuntahan ei ole tästä sopimuksesta tehnyt päätöstä. Se on toki varmasti esitelty

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

mainituissa valiokunnissa, mutta kyllä tämän suuruusluokan, tämän painoarvon sopimus ilman muuta edellyttäisi eduskunnan päätöstä ja sopimuksen käsittelyä valtiosopimuksena, niin kuin tämä nyt puheena oleva, paljon paljon vähämerkityksisempi sopimus viedään läpi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia.

14.30 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kysyi asevientilinjasta. No nyt jos etsitte jotakin suurta suunnanmuutosta, niin mielestäni sellaista ei ole, mutta varmaan joka hallituksella on omat painotuseronsa, ja selvää on, että tämä hallitus on pitänyt ihmisoikeuksia arvossaan. [Timo Heinonen: Eikö edellinen?] — Varmasti edellinenkin, mutta jos vertaa näitten hallitusten ohjelmia, niin ehkä tänään päätätän Rinteen hallituksen ohjelma saattoi olla vielä väkevämmin esillä. Meillehän ei ehtinyt tulla kovin paljon käytännön esimerkkejä käsitellyistä asevientilupapäätöksistä, ja siinä mielessä tämä vertailu jäi vähän lyhyeksi. Mutta ehkä nyt tuo Turkki-tapaus oli sellainen: hallitus linjasi, että uusia asevientilupia ei myönnetä, sen jälkeen kun Turkki hyökkäsi Syyriaan. Henkilökohtaisesti olen omalla päätökselläni hieman aiemmin evännyt patruunoitten viennin Turkkiin.

Edustaja Aittakumpu, korostitte huoltovarmuuden merkitystä ja pohjoismaista yhteistyötä. Tähän puheenvuoroon on helppo yhtyä. [Ilkka Kanerva: Oikein! — Timo Heinonen: Oikein!]

Edustaja Autto kysyi etuosto-oikeudesta, että mitä kaikkea se koskee. Soveltamisalue on kyllä laaja tässä sopimuksessa, eli periaatteessa siellä on monenkinlaisia huoltovarmuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Käsitykseni on se, että jos tulee käytännön tilanne, mistä on epäselvyyttä, osapuolet keskustelevat sitten tämän sopimuksen pohjalta siitä, mihin päädytään jossain yksittäisessä kysymyksessä.

Täällä useammassa puheenvuorossa tuli tuki ylipäättään pohjoismaiselle yhteistyölle. Nordefco-yhteistyöhän täytti juuri 10 vuotta. Sille on käsitykseni mukaan aika hyvä, laaja tuki eri Pohjoismaissa, ja asteittain tuota yhteistyötä viedään eteenpäin sen mukaan, miten poliittinen tuki löytyy ja mitä tarve vaatii.

Sitten oli kysymys vuoden 2014 isäntämaasopimuksesta, ja se näyttäisi virittävän keskustelua enemmänkin. Kun en ole vastuussa siitä, mitä 2014 toimineen hallituksen ministerit ovat tänne tuoneet, en lähde siihen keskusteluun sen syvemmälle. Tästä asiasta olen osaltani ollut vastuussa ja pari tuntia sitten lopettanut Rinteen hallitus myöskin. Se on tuotu valtiosopimuksena eduskunnan käsittelyyn, ja se on nyt sitten eduskunnan käsissä, mitä tälle asialle tehdään. Toivon... Tai ehkäpä en toivo mitään, kun olen toimitusministeri nykyään. [Naurua] Päätätte, mitä parhaaksi näette.

Vielä lyijyammuskiellosta, mihin edustaja Mäenpää tässä viittasi aikaisemmin: Sen voi todeta, että puolustushallinnon näkövinkkelistä lyijyhaalien käytölle olisi tarvetta erityisesti ampumaharjoittelussa jatkossakin. Eli toivottavasti siihen löytyy järkevä ratkaisu. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Listalle on tullut vielä yksi puheenvuoropyyntö. Meneekö alle 3 minuuttiin? [Timo Heinonen: Menee!] — Selvä.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

14.33 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan haluaisin sanoa tuohon ministeri Kaikkosen toteamukseen, että tämä — tai nyt jo mennyt — hallitus halusi painottaa ihmisoikeuksia. Nyt oikeastaan tuli mieleen, että eikö sitten edellinen hallitus, siis keskustan Juha Sipilän hallitus, painottanut ihmisoikeuksia. Tämä on nimenomaan se, mikä nyt hämentää PIAN eli meidän puolustusteollisuuden toimijoita, kun nämä ihmisoikeudet on kuitenkin kirjattu yksiselitteisesti mukaan EU:n kantaan, jota Suomi on noudattanut jo Sipilän hallituksen aikana ja jo sitä ennenkin. Nyt sitten kysymys on siitä, onko jokin linjanmuutos tähän tapahtunut sillä, että tätä on painotettu ja on haettu esimerkiksi liikkumatilaa puuttua yli esimerkiksi tämän EU:n virallisen kannan, jota aiemmin on noudatettu. Tämä oli se minun kysymykseni, mikä huoletutti.

Nyt kun enää Rinteen hallitusta ei ole ja on toimitusministeristö ja tulee uudet hallitusneuvottelut, niin toivottavasti silloin tämä asia nousee esille ja selkeytetään se, sillä nämä puolustusteollisuuden yritykset saattavat tehdä kolmesta kuuteen vuotta neuvotteluja isoista kaupoista, ja jos ei ole tiedossa niitä pelisääntöjä, joilla ne vientiluvat myönnetään, niin silloin se on hyvin arpapeliä, uskalletaanko tämäntyypisissä olla.

Ja varmasti, jos vasemmistoliitto vielä uusiin hallitusneuvotteluihin kutsutaan, se miettii nyt sitten monta kertaa, lähteekö sellaiseen hallitukseen, joka ei isäntämaasopimuksen purkua sinne ole kirjaamassa. [Markus Mustajärven välihuuto] Olen melkein varma, että edustaja Yrttiaho ei ainakaan sellaista hallitusta ole tukemassa. Mutta jäämme mielenkiinnolla katsomaan, ovatko ne vain tyhjiä puheita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 50 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.36 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Tämä liittyy niin sanottuun toisiolakiin, joka on erittäin merkittävä laki. Sehän on laki, joka säädettiin sitä varten, että kun sosiaali- ja terveydenhuollon varsinaisessa asiakastyössä kertyy potilas- ja henkilötietoja, niin pitää säätää tarkasti siitä, minkälaisiin muihin tarkoituksiin näitä tietoja voidaan käyttää — tilastointiin, seurantaan, viranomaistoimintaan mutta mahdollisesti myös tieteelliseen toimintaan ja uuteen innovatiiviseen liiketoimintaan.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Me puhuimme viime viikolla täällä erään asian yhteydessä, joka tänäänkin on esillä toisessa käsittelyssä, terveysteknologian merkityksestä. Se on tällä hetkellä vientiarvoltaan yli 2 miljardia euroa. Lääketieteelliselle toiminnalle toisiolailla on ollut erittäin suuri merkitys. Se mahdollistaa ihan uudentyypisten suurten tietoryhmien käsittelyn ja sitä kautta sitten tärkeiden tieteellisten löydösten saamisen. Aikanaan kun tätä lakia valmisteltiin, puhuttiin siitä, että tulisiko koko tästä terveysteknologiasta peräti uusi Nokia Suomelle.

Nyt tässä lakiesityksessä kysymys on siitä, että näiden tietojen käsittely ja jatkojalostaminen vaativat tietenkin resursseja ja sitä vastaavasti pitää voida periä maksuja niiltä tulevilta tietojen käyttäjiltä, ja siitä säädetään tässä pykälässä. Kysymys on arviolta muutaman sadantuhannen euron tulosta tietolupaviranomaiselle ja siinä mielessä erittäin tärkeästä asiasta. Pidän tätä esitystä hyvin pohdittuna ja valmisteltuna.

Sinänsähän tähän itse aihepiiriin on viime aikoina liittynyt tarpeellista eettistä keskustelua koskien muun muassa geenitietojen laajaa käyttöä. Siitä oli television ajankohtaiskeskusteluin, viime viikolla muistaakseni, FinnGen-hankkeen yhteydessä.

Tästä tässä on kysymys, ja itse toisiolaki on tärkeä, ja terveysteknologia ja siihen liittyvä tieteellinen tutkimus ja liiketoiminta ovat erittäin tärkeitä.

14.38 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on kysymys pelkästään teknisestä muutoksesta viime kaudella hyväksyttyyn lakiesitykseen, ja tämä on varmasti ihan hyvä ja tarpeellinen muutos, eikä minulla ole mitään huomauttamista tähän asiaan.

Mutta kuten edustaja Lindén tuossa omassa puheenvuorossaan toi esille, me kävimme täällä eduskunnassa viime viikolla keskustelua tietosuojavaltuutetun kertomuksesta, ja silloin käytin puheenvuoron, jossa toin tämän lain valmistelun esille esimerkkinä huonosta lainvalmistelusta eli siitä, miten huolimattomasti voidaan käsitellä tietosuojaan liittyviä asioita jopa ministeriössä. Eli tämä vain tarkoittaa sitä, että emme ole vielä ymmärtäneet, miten vakavasta ja isosta asiasta tietosuojassa on kysymys.

Tämän lain tarkoituksenahan on luoda ajanmukaiset ja yhdenmukaiset edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoiminnassa syntyvien henkilötasoisien asiakastietojen sekä muiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien henkilötietojen käytölle tilastointiin, tutkimuksiin, kehittämisen ja innovaatiotoimintaan, opetukseen, tietojohdamiseen, viranomaisohjaukseen ja -valvontaan sekä suunnittelu- ja selvitystehtäviin. Siis nämähän ovat kaikki todella tärkeitä tavoitteita, ja sinällään ei mitään huomauttamista tähänkään.

Mutta jos palautamme mieleen sen viime kaudella, siis Sipilän hallituksessa, esillä olleen alkuperäisen lakiesityksen, niin siinä oli kokonaan unohtunut, tai lähes kokonaan unohtunut, nämä tietosuoja-asiat, ja se oli jopa EU:n tietosuoja-asetuksen vastainen. Näiden isojen puutteiden ja virheiden takia lakiesitystä paikkailtiin ja korjailtiin niin paljon, että lopulta kysymyksessä oli suurelta osin ihan eri esitys kuin mistä alun perin oli kysymys. Ilman sosiaali- ja terveysvaliokunnan puuttumista viime kaudella olisi ihmisten tietosuoja kyllä joutunut ihan vakavaan vaaraan. Haluan vain tämän tuoda esille tässä yhteydessä, koska toivon, että tällainen toiminta ei toistu ja tietosuojaan liittyvät asiat huomioidaan riittävällä vakavuudella lainsäädäntötyössä jo ennen kuin laki tulee valiokunnan käsittelyyn, koska siellä on sitten todella vaikeata lähteä näitä isoja muutosasioita viemään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ja toivottavasti tässä tapauksessa valiokunnan tekemät korjaukset olivat sitten riittäviä ja ihmisten tietosuoja ei ole joutunut vaaraan. Jos ministeri

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

olisi ollut paikalla esittelemässä tätä lakiesitystä, olisin kysynyt asiaa häneltä. Ymmärrän hyvin, että näin teknisluontoisessa lakiesityksessä ministeri ei välttämättä katso olevan aiheellista olla täällä paikan päällä, mutta onneksi täällä on edustaja Lindén nyt paikalla. Elikkä toivon, että kenties voisitte viedä nämä terveiset ja keskustelun [Puhemies koputtaa] tästä asiasta myöskin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan [Puhemies koputtaa] nimenomaan siinä mielessä, että mitä voimme oppia.

14.41 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Kyseessä on tekninen korjaus viime eduskuntakaudella hyväksyttyyn merkittävään lainsäädäntöön, jota kutsumme toisiolaiksi. Todellakin tämän lain tavoitteena on mahdollistaa koko sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa sekä sosiaali- ja terveysalan ohjaus-, valvonta-, tutkimus- ja tilastotarkoituksessa tallennettujen henkilötietojen tehokas ja tietoturvallinen käsittely. Lain tavoitteena on turvata yksilön luottamuksensuoja sekä oikeudet ja vapaudet henkilötietoja käsiteltäessä. Laki toi EU:n tietosuojasetuksen määräykset myöskin suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Puhemies! Olen todella hämmästynyt siitä, että tämä on vain tekninen korjaus. Kun viime kaudella käsitelimme tätä lakiesitystä, saimme hartiavoimin tehdä työtä, koska oppositio kaikin tavoin jarrutti lakiesityksen käsittelyä. Jätitte tähän vastalauseen ja piditte tätä lakiesitystä monin tavoin arveluttavana — todella kovin sanoin arvioitte tätä lakiesitystä. Mutta kun lakiesitys oli hyväksytty, niin en muista montaa lakiesitystä, mistä sote-kentältä, sote-järjestöistä olisin saanut näin paljon kiitosta.

Puhemies! Totean sen, että ilman tätä lainsäädäntöä me emme esimerkiksi voisi rakentaa Suomeen terveydenhuollon laaturekistereitä. Toisin kuin muualla Pohjoismaissa, Suomessa ei julkisen terveydenhuollon laatua seurata systemaattisesti. Esimerkiksi Ruotsissa on monta kansansairauden tilaa seuraavaa rekisteriä, esimerkiksi diabetesrekisteri, jolla on voitu saada esille, minkälaista diabeteksen hoito on, ja ollaan voitu lisätä hoidon yhdenvertaisuutta, parantaa esimerkiksi diabeteksen hoitotasapainoa. Siksi kyllä ihmettelen todellakin, miten puheet ovat näin erilaisia. Aika vastuuttomasti nykyiset hallituspuolueet jarruttivat ja vastustivat tätä lakiesitystä, mutta nyt kun olette vastuussa, ilmeisesti annatte tälle tuen. Tuen tätä teknistä muutosta, joka tässä on, ja pidän todella hyvänä ansiona, että viime eduskuntakaudella saimme tämän toisiolain säädettyä.

14.44 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Toisiolain tarkoituksenaan on tosiaan luoda ajanmukaiset ja yhdenmukaiset edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoiminnassa syntyvien henkilötasojen asiakastietojen sekä muiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien henkilötietojen käytölle tilastointiin, tutkimukseen, kehittämisen- ja innovaatiotoimintaan, opetukseen, tietojohdantamiseen, viranomaisohjaukseen ja -valvontaan sekä viranomaisten suunnittelu- ja selvitystehtäviin. Laki mahdollistaa nykyistä laajemman sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastiedon hyödyntämisen muussa kuin kyseisen tiedon alkuperäisessä käyttötarkoituksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Eli on erittäin hyvä, että on saatu nyt kuvattua selkeästi myöskin nämä prosessit ja vastuut tietojen luovutuksessa.

Edustaja Sarkomaa esille nostama laaturekisterityö on todella tärkeä, ja sitä meidän pitäisi edistää, jos me haluamme parantaa meidän sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, hoidon laatua, seuranta- ja vertailua, avoimuutta, niin että voidaan hoitotuloksia myös verrata toisiinsa yleisellä tasolla. Me tarvitsemme toisiolakia siihen, että voi-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

daan näitä tietoja käsitellä ja yhdistää eri rekistereitä. Se, mitä tässä laissa nyten käsitellään, liittyy teknisenä korjauksena edelliseen lakiin liittyen tietopyyntöjen korvattavuuteen. Tietopyyntöjen käsittelystä totta kai syntyy myös kustannuksia, ja on järkevää ja perusteltua myöskin, että toimijat saavat niistä asianmukaisen korvauksen. Sitten näiden korvausten tasoa määriteltäessä pitää huomioida myöskin siihen kohdistettu työaika. Samalla on kuitenkin tärkeää huomioida, että esimerkiksi tutkimustyötä tekevien nuorten tutkijoiden osalta tutkimuksen teosta ei tehdä liian kallista, koska kaikkia tutkijoita ja motivaatioita tutkimukseen pitää ylläpitää.

14.46 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan kysymyksessä ihan tekninen muutos ja hyvä niin, mutta haluan käydä tämän vain lyhyesti.

Täällä on tullut hyviä esimerkkejä siitä, miksi tämä laki tarvitaan. Todellakin viime kaudella hallitus teki suuren teon, kun saatiin toisiolaki eteenpäin. Se auttaa näiden tietojen käsittelyssä. Se, että siihen tehtiin viilauksia tietosuoja-asiaan, on täysin ymmärrettävää, koska tähän on Suomessa aivan uudentyyppistä tietoa, mitä nyt tarvitaan. Tämä on tärkeää esimerkiksi hoitojen kehittämisen kannalta, tämä on erittäin tärkeää yleensäkin palvelujen vaikuttavuuden edistämisen kannalta, tämä on tärkeää myöskin laaturekisterien ja laadun ja sen kehittämisen kannalta mutta myöskin terveysteknologian ja sen viennin edistämisen kannalta. Monet maathan todella, voi sanoa, kadehtivat sitä, miten Suomessa on tehty viime vuosina hyvin paljon tällaista lainsäädännöllistä työtä sen eteen, että meillä terveysteknologiaa ja sen vientiä pystytään viemään eteenpäin ja sillä on lainsäädännöllinen pohja.

Seurasin viime kaudella, vaikkakin valiokunnassa ollutkaan, miten tärkeää oli, että tässä laissa huomioitiin nimenomaan se ihminen, kenen tiedoista on kysymys. Kannatan lämpimästi, että tätä hyödynnetään myöskin siellä käytännössä.

14.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaalle haluan vain todeta, kuten sanoin omasta mielestäni aika selkeästi, että tämä laki on tarpeellinen, enkä millään tavalla kyseenalaista tätä lakia, joka siis hyväksyttiin viime kaudella. Kannatan myös tätä teknistä muutosta, en suinkaan vastusta sitä. Mutta ilman edellisellä kaudella valiokunnassa tehtyjä isoja korjauksia lakiin olisi jäänyt vakavia virheitä ja puutteita. Sen takia minusta on tärkeätä, että keskustelemme myös siitä, koska valiokunta ei mielestäni ole se oikea paikka, jossa tehdään niin valtavan isoja korjauksia, [Jari Myllykosken välihuuto] että ne olisi pitänyt tehdä jo lainvalmistelun aikana. Hyvä asiahan tässä on se, että virheistä aina voidaan oppia, ja kun on tämä käyty läpi kertaalleen, niin varmasti nyt jatkossa tietosuoja huomioidaan paljon paremmin jo lakiesitysten alusta alkaen, kun niitä laaditaan.

14.49 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Me olemme oikeastaan viime vuosikymmenen puhuneet hyvin paljon tällaisista soten rakenteellisista uudistuksista, ja ajattelen, että tämä laki on erityisen tervetullut siinä mielessä, että vähintään yhtä tärkeää on se, että me viemme eteenpäin soten tiedolla johtamista, haemme tiedon hyötykäyttöä laajemmin. Tässä mielessä tämä toisiolaki on hyvin keskeinen laki, vaikkakin tänään vain teknistä asiaa tässä käsitellään. Ajattelen, että se on otettava keskiöön tulevaisuudessakin.

Soten tietojen hyötykäyttö on tärkeää mahdollistaa niin tutkimus- kuin kehittämistoiminnankin, innovaatiotoiminnan, edistämiseksi. Näen, että toisiolaki yhdessä täsmälääketieteen edistämisen ja osaamiskeskittymien kanssa — niin kuin kansallinen syöpäkeskus,

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

kansallinen lääkekehityskeskus, genomikeskus, biopankkitoiminta — on sellainen iso kokonaisuus, jolla tällaista terveysstrategiaa voidaan Suomessa viedä eteenpäin ja hakea myöskin kansainvälisesti edelläkävijäroolia. Siinä mielessä toivon, että tätä asiaa viedään rohkeasti eteenpäin.

Täällä ovat edustajat Sarkomaa ja Laiho toivoneet myöskin laaturekisterien eteenpäinviemistä, ja ajattelen, että se olisi erittäin tervetullut jatkoaskel tähän.

Mitä tulee tähän tekniseen muutokseen, mikä meillä nyt on tässä käsittelyssä, niin se osaltaan selkeyttää pelisääntöjä näiden korvausten jakautumisesta. Siihen ei sen suuremmin ole huomautettavaa, mutta toivon, että lainsäädännön kehittämiseen jatkossakin panostetaan ja viedään rohkeasti tätä kokonaisuutta tiedolla johtamisessa eteenpäin.

14.50 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Laadukas lainsäädännön valmistelu on kaiken a ja o, ja siksi Sipilän hallituksessa perustettiin lainsäädännön arviointineuvosto. Sille jos jollekin on ollut kyllä työtä, kun on myös tämän hallituksen lakiesityksiä katsottu. Itse olin valiokunnan jäsenenä, ja täytyy nyt todeta Mäkisalo-Ropposelle, joka ei ole valiokunnan jäsen: Varmasti kuulitte sen vahvan vastustuksen, joka tuli vihreiltä, sosiaalidemokraateilta, vasemmistoliitolta, jopa RKP:ltä. Periaatteellisesti vastustettiin tätä kaikille suomalaisille tärkeää lakiesitystä. Ilman tätä ei esimerkiksi terveysalan kasvustrategiaa voitaisi viedä eteenpäin. Se on strategia, jolla parannetaan kansanterveyttä ja toisaalta kansantaloutta. Ehkä keskeisin muutos, joka tähän lakiesitykseen tuli, oli se, että tähän lisättiin lupaviranomaisen tueksi asiantuntijatyöryhmä, jonka tehtävänä on laatia tietosuojaa, tietoturvaa ja anonymisointia koskevat periaatelinjaukset. Muita isoja periaatteellisia muutoksia tähän ei tehty. Sehän on eduskunnan tehtävä: kuulla asiantuntijoita ja tehdä ne muutokset, mitkä eduskunnassa ja asiantuntijavalioikunnassa nähdään tarpeellisiksi.

Suurempi kysymys on se, ja voisin kysyä hallituspuolueilta: Mitä teillä on sitä vastaan, että julkinen terveydenhuolto tehdään läpinäkyväksi? Mitä teillä on sitä vastaan, että esimerkiksi diabeteksen hoitoa voitaisiin verrata valtakunnallisesti, niin että voitaisiin turvata yhdenvertainen hoito kaikille? Edellisen hallituksen, tai sanotaanko Sipilän hallituksen, aikaiset kansanedustajat eduskunnassa lisäsivät rahaa laaturekistereiden pilotointiin. Niitä on pilotoitu nyt kaksi vuotta. Kaikki kansanterveysjärjestöt ovat vedonneet hallitukseen ja toivoneet, että laaturekisterit saisivat jatkoa, mutta ensi vuoden talousarviosta puuttuvat rahat tähän. Toivon nyt, että täällä olevat edustajat voisivat luvata, mikä nyt hallitus tulee olemaankaan, että jos me olemme hallituksessa, niin varmasti tästä huolehdimme. On hallituspohja sitten mikä tahansa Rinteen hallituksen jälkeen, ei tätä arvokasta työtä, mitä THL on tehnyt, jossa ovat mukana potilasjärjestöt, siellä on koko terveydenhuolto, sosiaalipuoli ja kaikki kansanterveysjärjestöt... Vihdoinkin saataisiin vertailtavaa tietoa meidän terveydenhuollostamme — mitä teillä on sitä vastaan? Voitteko te luvata, että nyt ensi vuoden budjettiin lisätään rahat? Laaturekistereitä voitaisiin jatkaa ensi vuonna noin 2 miljoonalla eurolla. Kun miljarditolkulla jaatte rahaa, niin miksi tähän ei rahaa riittänyt? Sitä ihmettelen.

14.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! En todellakaan ollut viime kaudella sosiaali- ja terveysvaliokunnassa eli en voi puhua siitä prosessista siellä, mutta olen tietosuojasta aina huolissani ja minusta tietosuojan kohdalla pitää aina olla liian varovainen kuin liian lepsu. Kun luin sitten sitä lakiesitystä, joka tuli tänne eduskuntaan käsitelyyn sen valiokuntakäsittelyn jälkeen, niin kyllähän siinä oli niin paljon tehty korjauksia,

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

että oli suuri riski, että sinne jäi joitain virheitä tai jotain tärkeää jäi epähuomiossa huomioimatta. Ja kun lakia korjaillaan valiokunnassa, on aina suuri riski, että silloin ei pystytä tekemään niitä isoja korjausmuutoksia niin hyvin kuin pitäisi. Mutta ilmeisesti nyt on käynyt näin ja voimme todeta ilolla, että ne valiokunnan tekemät korjaukset olivat riittäviä eikä ihmisten tietosuoja ole joutunut tämän lakiesityksen takia vaaraan. Käytin tämän puheenvuoron ainoastaan sen takia, että tietosuoja-asioissa on oltava niin tiukka kuin ikinä voi olla, ettei tapahdu mitään korvaamattomia ja korjaamattomia virheitä.

14.54 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Jospa aivan lyhyesti puhuisin siitä, mistä nyt tässä lakiesityksessä on kysymys. Totta kai me voimme muistella menneitä ja käydä hyvinkin poleemista keskustelua siitä, kuka teki mitä ja mitä aiotte tehdä. Miljardikaupalla — kovinkin vuolaasti tässä äsken tuli esille tällaisia hienoja sanoja, jotka eivät liity suoraanaisesti ollenkaan nyt käsiteltävään asiaan, mistä arvoisa puhemies huomautti erään muun asian yhteydessä tässä vähän aikaisemmin.

Tässä hallituksen esittelytekstissä todetaan hyvin selkeästi: ”Tietopyyntöjen käsittelyn maksullisuus tai maksuttomuus vaikuttaa tietoja tarvitsevien yritysten talouteen. Arvioitu keskimääräinen tietopyynnön aineistotoimituksen hinta asiakkaalle olisi 10 675 euroa. Mikäli käsittelykuluja ei peritä, asiakas maksaa kiinteän 1 000 euron hinnan tietopyyntöä koskevasta päätöksestä.” Sitten tämä teksti jatkuu tässä. Eli tällä on erittäin suuri merkitys esimerkiksi startup-yrityksille ja monille muille sekä tietenkin tälle tietolupaviranomaiselle, joka saa tätä kautta tuloja, joilla se voi sitten kattaa tämän aineiston käsittelystä koituvat kustannukset. Eli itsessään tämä ei ole vain tekninen esitys, vaan tämä on todella sillä tavalla merkittävä esitys, että tämä liittyy niihin asioihin, jotka edellä äsken totesin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 94/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.56 Opetusministeri Li Andersson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen vuosille 2020—2023, joka on valmisteltu Ruotsin johdolla yhteistyössä Suomen ja Norjan työvoima- ja koulutusasioista vastaavien ministeriöiden kanssa. Tämän mukaisesti Suomi sitoutuisi rahoittamaan Poh-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

joiskalotin koulutussäätiöltä vuosittain 80 koulutuspaikkaa, Norja sitoutuksi ostamaan vuosittain 60 ja Ruotsi 145 koulutuspaikkaa. Suomen rahoittamien koulutuspaikkojen määrä pysyisi ennallaan edelliseen, tämän vuoden lopussa päättyvään sopimuskautteen verrattuna, ja sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan sopimuskauden aikana vuosittain noin 1,7 miljoonan euron kustannukset.

Suomen on tarkoitus rahoittaa Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämää tutkintotoivoitteista työvoimakoulutusta rakennusallalla, talotekniikan alalla sekä ravintola- ja cateringialalla. Koulutus on hieman kansallista koulutusta kalliimpaa johtuen oppilaitoksen sisäoppilaitosluonteesta ja monikielisyydestä. Koulutuksen pohjoismaisuus tarjoaa kuitenkin hyvät edellytykset työmarkkinoiden tarpeita vastaavan osaavan työvoiman liikkuvuudelle Pohjoiskalotin alueella.

Oxford Research on toteuttanut päättyvän sopimuskauden osalta arvioinnin koulutussäätiön toiminnasta. Tämän arvioinnin mukaan säätiön tarjoama koulutus on laadukasta ja tuottaa lisäarvoa sekä osallistujille, henkilökunnalle että työmarkkinoille. Koulutuksen läpäisyaste on tehostunut sopimuskaudella, ja loppuun suorittaneiden työllistyvyys on korkea.

Tämä uusi sopimus ei tuo olennaisia sisällöllisiä muutoksia aiempaan sopimukseen verrattuna. Muutoksia on tehty ensisijaisesti Suomen vastuuministeriön vaihtumisesta ja sitä myöten Suomen rahoitusmallin muuttumisesta johtuen. Suomi päättää koulutussäätiön toiminnan rahoituksesta avustuksena aiemman tarjouspyynnön kautta tehdyn hankinnan sijaan. Sopimus allekirjoitettiin Tukholmassa 25.11.2019 tasavallan presidentin myönnettyä siihen allekirjoitusvaltuudet, ja se tulisi Suomen osalta voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoasiainministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1. päivä tammikuuta 2020.

14.59 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tuossa edellä huoltovarmuuden osalta keskusteltiin siitä, kuinka tärkeää pohjoismainen yhteistyö on Suomelle, ja sitä se on totisesti myös talouden ja koulutuksen osalta. Euroopassa katseet ovat kääntyneet kohti pohjoista, koska Kalottialueella on huomattavia, Norjassa jopa miljardiluokkaan kohoavia, kansainvälisiä investointeja. Toki Ruotsin ja Suomenkin investoinneissa, kun ne useammalta vuodelta lasketaan yhteen, puhutaan miljardiluokan investoinneista. Taloudellisen aktiivisuuden suunta on kääntymässä kohti meille tärkeää Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteistä raja-alueita, ja tässä mielessä on tärkeää, että työvoima pystyy liikkumaan.

Olemme iloisia siitä, että Suomessa varsinkin Sipilän hallituksen aikana tehdyn hyvän politiikan ansiosta talous on kasvanut ja työllisyys kehittynyt hyvin, ja tässä mielessä ehkä tuolla pohjoisillakin alueilla Suomessa puhutaan jo enemmän työvoimapulasta kuin työttömyydestä, ja sitä pitäisi helpottaa sitten työvoiman liikkuvuuden parantamisella. Mutta työvoiman liikkuvuuden parantaminen koulutuksen kautta aina edesauttaa sitä, että talouden aktiviteetti lisääntyy ja toisaalta myös sitten mahdollisia laskusuhdanteita varten on mahdollisuus hakea työtä sieltä naapurimaasta, joten on erittäin kannatettavaa, että myös nykyinen hallitus haluaa edistää tätä sekä tämän Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan toiminnan kautta että muutenkin. Kannustan tietysti nyt sitten neuvottelujen jälkeen muodostettavaa uutta hallitusta suuntaamaan edelleen katsetta pohjoiseen ja pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

15.01 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä tulee meille sivistysvaliokuntaan, ja ilolla se otetaan sinne vastaan. Haluan vain tässä yhteydessä jälleen kerran todeta sen, että olen ehdottomasti pohjoismaisen yhteistyön kannattaja. Meillä on hyvin pitkälle samantyyppistä ajattelua niin terveydenhuollossa, hyvinvointiyhteiskunnassa kuin myöskin sitten koulutuksen puolella. Me olemme, kaikki maat, sitä mieltä, että korkea osaaminen on se, mihin kannattaa satsata. Se on ihmisen ja yhteiskunnan pärjäämisen näkökulmasta erittäin tärkeää. Kun tässä nyt taas jälleen kerran jatketaan sitä hyvää yhteistyötä, niin kannatan tätä lämpimästi. Varmasti tämä menee aika lailla sukkana läpi sitten meillä valiokunnassa.

Käytän puheenvuoron tänä päivänä myös siitä syystä, että olemme juuri tänään saaneet Pisa-tutkimuksen tulokset vuodelta 2018. Tässä samalla vain totean sen, että kun me olemme tässä pohjoismaisessa yhteistyössä, emme ole ainoastaan saavana osapuolena vaan me olemme myös antavana, jos ajattelee, että Suomi on lukutaidossa jälleen parhaiten joukossa. Se, mikä erityisesti on huomioitavissa tuosta Pisa-tutkimuksesta, on se, että vain Suomessa yhdistyvät korkea osaaminen ja tyytyväisyys elämään. Se on minun mielestäni sellainen asia, joka meidän kannattaa nyt muistaa ja josta kannattaa olla ylpeä, ja meidän kannattaa luodakin sitten niitä yhteistyötahoja — me olemme aika haluttukin yhteistyökumppani, hyvä niin.

Kiitos, tämä on erittäin hyvä sopimuksen jatko. Tehdään sisällöllistä yhteistyötä mutta myös menetelmällistä. — Kiitos. [Hussein al-Tae: Erinomainen puheenvuoro!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolaiksi annetun hallituksen esityksen (19/2019 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 93/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Keskustelu

15.04 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Esityksessä siis ehdotetaan muutettavaksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemiseen tarkoitettun valtionavustuksen maksaminen, takaisinperintä ja valvonta ehdotetaan siirrettäväksi Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämisen- ja hallintokeskuksen tehtäväksi. Varsinaiseen lakiesitykseen ei ole huomautettavaa, mutta muutama huomio itse toimintaan eli pilaantuneiden maiden puhdistamiseen:

Valtio on tukenut alueiden pilaantuneisuuden selvittämistä ja pilaantuneiden alueiden puhdistamista järjestelmällisesti jo 1980-luvun lopusta lähtien. Tuolloin luotiin valtion jätehuoltotyöjärjestelmä, joka on perustunut valtion ja yhteistyösopuolten välisiin sopimuksiin. Pilaantuneen maan poisto pitää sisällään maankaivuun, maan kuljettamisen vastaanottoipaikkaan sekä vastaanoton ja pilaantuneen maan käsittelyn. Ely-keskus voi pyytää alan yrityksiltä tarjouksia joko kokonaisurakkana tai jaettuina urakoina.

Yritysten kokemat ongelmat koskevat tapauksia, joissa tarjouksia pyydetään kokonaisurakoina. Kokonaisurakkana tarjoaminen antaa alan isoille toimijoille mahdollisuuden hinnoitella pienet, ilman vastaanottoipaikkaa toimivat maanrakennusyritykset ulos ja aikaa myöten pois markkinoilta. Tällöin on riski, että syntyy alueellinen monopoli. Lisäksi asetetut laatu- ja referenssivaatimukset on koettu ylimitoitetuiksi.

Vuonna 2016 sovittiin, että ely pääsääntöisesti pyrkii tarjoamaan jaettuja urakoita, mutta aina käytetään myös tapauskohtaista harkintaa, jossa huomioidaan kunkin hankkeen erityispiirteet. Hankintojen valmisteluun, kunnostusmenetelmän ja valintakriteereiden valintaan vaikuttavat lukuisat tekijät.

Arvoisa puhemies! Ongelmat koskevat tapauksia, joissa tarjouksia siis pyydetään kokonaisurakoina. Näissä kokonaisurakkaa tarjoavat maanrakennusyritykset sekä pari yksittäistä vastaanottoipaikan omistavaa yritystä. Etulyöntiasemassa on se vastaanottoipaikan omistava yritys, jolla on vastaanottoipaikka lähimpänä kohdetta. Tätä kautta sille syntyy mahdollisuus käyttää hyväkseen määräävää markkina-asemaa.

Arvoisa puhemies! Mitä tästä sitten seuraa? No, pienet maanrakennusyritykset käytännössä suljetaan markkinasta pois aikaa myöten. PIMA-hankkeiden tarjoaminen edellyttää referenssejä vastaavista kohteista, esimerkiksi viimeisen kahden vuoden ajalta. Kun pienet maanrakennusyritykset eivät käytännössä voi saada urakoita, tippuvat ne jatkossa pois myös potentiaalisten tarjoajien listalta, koska niiden referenssit ovat vanhentuneet. Käytännössä käy niin, että pari isoa toimijaa jää ainoiksi tarjoajiksi. Todellinen kilpailu lakkaa, ja PIMA-hankinnoissa valtio saa jatkossa tarjouksia ainoastaan isoilta toimijoilta.

Tämän johdosta pitää lakiesitykseen liittyvässä asiassa toimia niin, että erikokoiset yritykset voivat toimia nykyisessä markkinassa. Se on valtion taloudellinen etu, ja se on myös syytä ottaa huomioon näitä lakeja sovellettaessa ja samalla sitten viestinä valiokuntakäsittelyyn.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 b ja 60 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2019 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2019 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.08 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Nyt toisessa käsittelyssä meillä on täällä hallituksen esitys, jossa lukiokoulutuksen rahoitusta esitetään vahvistettavaksi 18 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on noin 7,5 miljoonaa euroa. Loput ovat siis kuntien rahoitusosuutta, ja tämä johtuu siitä, että lukioiden rahoitusmalli on tällainen — kunnilla on rahoituksesta suuri vastuu.

Sivistysvaliokunnan kuulemisissa tuli hyvin vahvasti esille se, että edelleen lukiokoulutuksen rahoitus on haasteissa: se on noin 100 miljoonaa euroa vuosittain alhaisempi kuin toteuttamiseen tarvittavat kustannukset ovat. Tämän vuoksi olisimmekin esittäneet, ja esitimme sivistysvaliokunnassa, että eduskunta edellyttäisi valtioneuvostoa valmistelemaan lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistuksen ja että samassa yhteydessä arvioitaisiin, voitaisiinko nykyään pienille lukioille maksettava lisä muuttaa lukiokoulutuksen saavutettavuuslisäksi. Tätä ajatusta puolsivat kaikki asiaa kommentoineet asiantuntijat valiokunnassamme. Lausumassa ehdotetaan myös, että uuden rahoitusmallin olisi oltava ennakoitava ja rahoituksen olisi vastattava paremmin lukiokoulutuksesta aiheutuvia todellisia kustannuksia.

Toinen asia, jota valiokuntakuulemisissamme kommentoitiin, vaikka esitys itse asiassa sitä ei vielä koskekaan, oli oppivelvollisuuden pidentäminen. Tähän liittyen valiokunta totesikin mietinnössään: ”Hallituskauden merkittävin uudistustavoite on oppivelvollisuusiän nosto 18 ikävuoteen. Siinä yhteydessä joudutaan arvioimaan tasapuolisesti koko toisen asteen koulutuksen kehittämistarpeita ja koulutuksen kustannusrakennetta hyvin tarkkaan. Oppivelvollisuusiän pidentäminen tulee niin lukiokoulutuksen kuin ammattikoulutuksen kohdalla edellyttämään merkittäviä lisäpanostuksia koulutuksen rahoitukseen.”

Näihin lisäpanostuksiin liittyen kuulumme myös merkittäviä huolenilmauksia sen suhteen, että lisäpanokset, joita siihen on varattu tällä hetkellä hallitusohjelmassa, todennäköisesti eivät ole riittäviä, ja tämä saattaa johtaa jopa koulutuksen laadun heikkenemiseen, koska silloin jos lisäresurssit eivät ole riittäviä, se tarkoittaa siis sitä, että ne tulee ottaa sieltä perusrahoituksesta niin lukiokoulutuksessa kuin ammatillisessa koulutuksessa, koska silloin kun joku asia velvoittavaksi säädetään eduskunnan toimesta, silloin se on kuntien myös hoidettava, ja toisen asteen koulutushan kuuluu kuntien järjestämisvastuulle.

Koska olimme tästä asiasta ja oppivelvollisuuden toteuttamisesta eri mieltä, esitimme myös valiokunnassa äsken lukemaani kappaletta korvattavaksi seuraavalla tavoin: ”Hallituskauden merkittävin uudistustavoite on oppivelvollisuusiän nosto 18 ikävuoteen. Oppivelvollisuusiän pidentäminen ei kuitenkaan ole vaikuttavin tapa puuttua lasten ja nuorten

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

syрjäytymiseen ja koulupudokkuuteen. Tarvitsemme sen sijaan oikea-aikaista tukea sekä panostuksia aina varhaisista vuosista lähtien. Toisen asteen koulutuksen laadun varmistaminen edellyttää lisäresursseja nykyisiin toimintoihin, kuten mietinnössä todetaan. Hallitus on panostamassa 107 miljoonaa uusiin velvoitteisiin korjaamatta vanhoja rahoitusvajeita.”

Vastalauseemme siis perustuu näihin kahteen esitykseen eli perustelulausumaan ja lausumaehdotukseen, ja ehdotankin tässä nyt, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen perustelulausuman ja vastalauseen mukaisen lausuman.

Itse hallituksen esitys on sinällään erittäin positiivinen askel oikeaan suuntaan, eli se, että lukiokoulutuksen rahoitusta vahvistetaan, on juuri se toimenpide, mitä tarvitaan, mutta kuten valiokuntakuulemisissa kuulumme, se ei vielä riitä. Koska hallitusohjelmassa tällä hetkellä ei ole kirjattu muita lukion perusrahoitusta koskevia asioita, sen vuoksi näimme aiheelliseksi ehdottaa myös lausumaa rahoituksen uudistamiseksi kokonaisuudessaan.

15.13 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kannatan molempia edustaja Multalan tekemiä vastalauseen mukaisia kokoomuksen muutosesityksiä.

Arvoisa puhemies! Lukiokoulutuksen rahoituksen vahvistaminen on tosiaan positiivinen askel oikeaan suuntaan. Oleellista on se, että tämä kokonaisuus ei ole riittävä. Ongelmana on se, että hallitus panostaa uusiin velvoitteisiin 107 miljoonaa korjaamatta kuitenkaan vanhoja, perustavaa laatua olevia rahoitusvajeita, aivan kuten edustaja Multala kuvasi.

Meidän yhteinen tahtotilamme on se, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon, mutta kun resurssit ovat niukat, on katsottava sitä, mitkä ovat ne kaikista tehokkaimmat kohdat panostaa, jotta tämä tärkeä tavoite toteutuisi. Ja siinä vaikuttavia kohteita on todettu olevan se, että perusopetusta vahvistetaan, varmistetaan, että jokainen perusopetuksen päättävä saa riittävät jatko-opintoihin tarvittavat tiedot ja taidot — lukutaidon, laskutaidon — sellaiset edellytykset, että toisen asteen opinnoista on mahdollisuudet suoriutua ja toisen asteen tutkinto suorittaa. Toisaalta myös varhainen puuttuminen, mahdollisimman varhainen tuki ovat niitä asioita, joihin kannattaa panostaa.

15.15 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä vastalauseessa otettiin kahteen eri asiaan kantaa, ja mielestäni ne molemmat ovat erittäin tärkeitä.

Kaiken kaikkiaan tämä hallituksen esityshän on oikeansuuntainen, koska siinä lisätään lukiokoulutuksen rahoja. Otetaan nyt kuitenkin huomioon, että se lisääminen perustuu myös siihen, että kunnilta otetaan enemmän, ja kun meillä ovat kunnat tällä hetkellä aika tiukassa tilanteessa, niin ei se kovin helppoa niille kunnille ole. Siitä syystä tämä toinen osa vastalauseesta on erinomaisen tärkeää huomata: se, että kyllä me tarvitsemme lukiokoulutukseen uuden rahoitusjärjestelmän. Sitähän yritettiin jo punnertaa tässä jokin aika sitten, mutta valitettavasti se ei kuitenkaan sieltä tullut, ja nyt toivommekin — ja näin valiokunnan puheenjohtajana toivon — että mahdollisimman nopeasti sitten uusi hallitus ottaa koppia tästä rahoitusjärjestelmän uudistamisesta. Rahoitusjärjestelmän saamisessa käytäntöön ja toimeenpannuksi menee aikaa, ja siitä syystä sen tekeminen kyllä pitäisi alkaa.

Toinen osa vastalauseesta liittyy siihen, että hallitus kaavailee — edellinen hallitus, siis nyt toimitusministeristönä toimiva — sitä, että nostettaisiin oppivelvollisuutta 18 ikävuoteen, ja siihen on varattu 107 miljoonaa euroa. No, jokainen ymmärtää sen, että todellakaan sillä rahalla ei saa paljon mitään. Tietenkin meiltä puuttuvat ne yksityiskohdat, mutta

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

ei siinä paljon tarvitse ymmärrystä koulutuspuolesta, kun tietää, että 107 miljoonalla ei kovin paljon saa, varsinkaan, jos siinä pitäisi saada nostettua oppivelvollisuutta todella siihen 18 ikävuoteen. Eli tämä raha, mikä on nyt varattu, olisi paljon vaikuttavampi, kun se laitettaisiin sinne aikaisempaan vaiheeseen, esimerkiksi pienennettäisiin opiskelijaryhmiä tai olisi esimerkiksi pienemmät esiopetuksen ryhmät tai kaiken kaikkiaan varhaiskasvatuksessa pienemmät ryhmät.

Sitten kun se toinen puoli tässä on vielä se, että kun nostetaan siihen 18 ikävuoteen oppivelvollisuutta, miten varmistetaan se, että oikeasti ihminen on siellä 18 vuoteen asti, kun meillä on nyt jo sitä koulupudokkuutta vaikka kuinka paljon. Ja ainahan sitä sanotaan, että kannettu oppilas ei luokassa pysy, niin että tulenpa vain näkemään sen, me kaikki tulemme näkemään, että tämä ei onnistu.

15.18 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä edelliset puheenvuorot sinänsä tarttuivat ihan oikeisiin asioihin, mutta tällä puheenvuorollani haluan kuitenkin oikeastaan kiinnittää kahteen asiaan, kahteen positiiviseen asiaan, tässä kohtaa huomiota.

Edustaja Risikko täällä aikaisemman pykälän kohdalla jo toi esiin tänään julkaistut Pisatutkimukset, ja niistä ilona täytyy nostaa, että Suomi on edelleen maailman kärkeä nuorten osaamisessa — erityisesti lukutaitoon liittyvässä tutkimuksessa edelleen kirkkainta osaamista ja kirkkainta kärkeä, ja matematiikankin taso on pysynyt ennallaan — mutta se ei tietysti tarkoita sitä, että koulutuksen osalta voitaisiin alkaa lepäilemään. Koulutus on, kuten täällä monesta suusta on todettu, erittäin tärkeä, keskeinen yhteiskunnan tulevaisuuden pohja ja mittari.

Toinen asia, mikä tähän pykälään liittyy: Nämä kyseiset huomiot ovat sinänsä ihan tarpeellisia ja oikeita, mutta muistetaan nyt kuitenkin se, että tässä ollaan venettä kääntämässä myös lukiokoulutuksen rahoituksen osalta oikeaan suuntaan, eli 18 miljoonan euron lisäys on tulossa. On ihan selvää ja sanoisin myös kiistatonta, että määrärahan lisäys itsessään on vielä riittämätön ja tarpeet ovat suuremmat, mutta silti käänämme venettä nyt oikeaan suuntaan, ja uskon, että tästä eteenpäin lukiokoulutuksen rahoituksella pystytään kuitenkin kautta Suomenmaan tekemään parempaa tasoa, ja myös koulutuksen laadun näkökulmasta.

15.20 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kyllä varmasti lukiokoulutuksen rahoituksessa tämä 18 miljoonaa, josta tosiaan 7,5 miljoonaa valtiolta, tulee tarpeeseen, kuten valtiokunnassa kuulumme, ja tämä on ehdottomasti askel oikeaan suuntaan.

Se, mitä kuitenkin meidän kokoomusryhmämme olisi toivonut, on se, että olisi ollut hiukan kunnianhimoisempi ajatus kohti sitä, että oltaisiin päästy vihdoinkin pikkuhiljaa siihen tilanteeseen, jossa rahoitus vastaa kustannuksia. Nyt kun rahoitus perustuu toteutuneisiin kustannuksiin, niin se on ikään kuin laskeva kierre jatkuvasti ollut, ja nyt tässä edelleen jää lukiokoulutuksen yksikköhintaan lähes tuhannen euron alennus kustannuksiin, eli se tarkoittaa siis sitä, että kustannukset ovat korkeammat kuin niihin saatu rahoitus. Eli käytännössä lausumaehdotuksemme tarkoitti siis sitä, että toivoimme ja esitämme, että valtioneuvosto valmistelisi kokonaisuudistuksen rahoitusjärjestelmään.

Mitä tulee tähän oppivelvollisuuden pidentämistavoitteeseen — se on toki suuri uudistus ja tulee meille erikseen käsiteltäväksi — niin olen erittäin huolestunut niistä äänistä, jotka hyvin voimakkaasti jo tässä vaiheessa peräänkuuluttavat varattujen resurssien riittämättömyyttä. Olisi sitten oppivelvollisuusiän pidentämisestä mitä mieltä vain, niin jos se

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

aiotaan tehdä, olisi vähintään huolehdittava, että siihen varattavat resurssit eivät missään tapauksessa heikennä koulutuksen laatua, kuten nyt vaikuttaa, että on tapahtumassa.

15.21 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kyllähän täällä ihan oikeasti kaikki ovat sitä mieltä, että tämä on hyvä asia, että tuodaan lisää rahaa. Mutta kyllä tässä pikkusen sellainen erikoinen sävy on siinä mielessä, että aina puhutaan, että tässä tuodaan 18 miljoonaa, kun oikeasti tulee rahaa lisää vain seitsemän ja puoli. Se kymmenen ja puoli tulee kunnilta, ja se on sieltä kunnan kassasta pois.

Kunnat haluavat satsata tähän, se on ihan selvää, koska lukiokoulutuksella on suurempi merkitys kuin pelkästään se oppiminen, koska sillä on määrätynlainen status sille kunnalle. Minä olen ylpeä siitä, että kunnat ymmärtävät sen asian, että sillä on suuri merkitys. Tietenkin on sitten se, että miettikääpä köyhää kuntaa: Köyhä kunta ei pystykään tarjoamaan ihan kaikkia valinnaisaineita. Silloin se vetovoima ei olekaan niin hyvä, ja siinä voikin kellahtaa sitten koko lukio. No, toivomme tietysti, että tällaisilla yhteistyömekanismeilla ja kuntien välisellä yhteistyöllä ja yläasteen ja lukion yhteistyöllä me saamme sitten pidettyä lukioverkkoa mahdollisimman hyvänä. Jokainenhan meistä tietenkin ymmärtää sen, että pelkkiä seiniä ei voi pitää yllä, vaan nimenomaan niissä pitää olla sitä vaikuttavuutta ja sitä vetovoimaa, koska kyllä nuoret osaavat jo arvioida lukiokoulutuksen laatua.

Tietysti tämä lukiokoulutus on niin valtavan tärkeä, kun ottaa huomioon, että hallituksen — joka nyt toimii siis toimitusministeristönä — tavoitteena on ollut se, että 50 prosenttia ikäluokasta suorittaisi korkeakoulututkinnon. Tällä hetkellä se on vähän yli 40 prosenttia, ja jotta me saamme sitä lisättyä, meidän tarvitsee vahvistaa toisen asteen ammatillista koulutusta mutta myöskin lukiokoulutusta. Siksi tämä lukiokoulutus on niin valtavan tärkeä monestakin näkökulmasta.

Mutta sanottakoon nyt vielä, että hieno asia, että saatiin se 7,5 miljoonaa sinne. Mekin olemme tietysti kunnissa siitä tyytyväisiä. Mutta toivottavasti rahoitusjärjestelmä pystytään uudistamaan, eikä tämä asia ole pelkästään kunnan kontolla.

15.23 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Totean, että myös perussuomalaiset ovat yhtyneet sivistysvaliokunnassa tähän edustaja Multalan esittelemään mietinnön perustelutekstin muutosehdotukseen, jossa tosiaan todetaan, että oppivelvollisuusiän pidentäminen ei ole mielestämme läheskään vaikuttavin tai kustannustehokkain tapa parantaa suomalaisten nuorten koulutustasoa, mikä tietysti on tärkeä tavoite saavutettavaksi, mutta me katsomme, että muitakin tapoja on. Nyt jo kaatunut Rinteen hallitus on aikonut varata tähän 107 miljoonaa euroa, ja me katsomme, että tällä rahalla voitaisiin tehdä monia muitakin hyviä, kustannustehokkaampia toimenpiteitä, muun muassa lisätä merkittävästi erityisopetusta, mistä hyötyisivät sekä erityisopetusta tarvitsevat oppilaat että kaikki muutkin oppilaat kouluissa. Joten me tosiaan yhdyimme tähän perustelutekstiä koskevaan vastalauseeseen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 7/2019 vp

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle Rajavartiolaitoksen hallinnonalan lainsäädännön eräiden muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 58/2019 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 59/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 59/2019 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden poliisin hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 10/2019 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.26 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Minulla ei ole mitään vastaan tämän lain hyväksymistä, mutta kiinnitän huomiota siihen, että meillä oli tässä peräkkäin kolme lakia, joilla oli yhteinen tausta. Se liittyy siihen, että hallintolainkäyttöä koskeva laki muutettiin, jolloin muutoksenhakunimikkeet ja eräät siihen liittyvät prosessit muuttuivat, ja sillä oli valtava heijastusvaikutus lukuisiin lakeihin, joissa näistä muutoksenhauista on sitten säädet-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

ty. Minusta hyvää lainsäädäntöä olisi ollut, että silloin kun tehtiin se varsinainen ydinlainmuutos, olisi samalla tehty muutoksia niihin lakeihin, joihin sillä oli vaikutusta. Näinhän monta kertaa on tapana tehdä. Nyt meillä tulee erittäin monta. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun näitä lakeja tuli tällä tavalla. Usein eduskuntaa ja päättäjiä arvostellaan siitä, että Suomessa on niin paljon uusia lakeja, joka vuosi säädetään. Tämä olisi voitu hoitaa toisenlaisella prosessilla, mutta hyvä, kun hoidetaan nyt tällä tavalla.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 75/2019 vp sisältyvät 1.-15. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelainsäädännön ja sairausvakuutuslain muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 64/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 12/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 64/2019 vp sisältyvät 1.-12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden terveysteknologiaan liittyvien tehtävien siirtämistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 81/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 81/2019 vp sisältyvät 1.-9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostensa annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 11/2019 vp

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Asian käsittely keskeytettiin 29.11.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu ei jatkunut.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 22/2019 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden muutoksenhakua koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2019 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2019 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.30 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tämän lakimuutoksen tarkoituksena on, että lakien muutoksenhakusäännökset erityisesti valitusluvan osalta olisivat myös ympäristöhallinnon osalta yhdenmukaiset vuoden 2020 alussa voimaan tulevan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain kanssa. Kyse on siitä, että valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen rajoitetaan vain asioihin, joiden osalta siihen on erityiset perusteet. Valituslupajärjestelmän tavoitteena on mahdollistaa korkeimman hallinto-oikeuden keskittyminen nykyistä paremmin vaativiin oikeuskysymyksiin ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseen.

Ymmärrän tarpeen lainsäädännön yhdenmukaistamiseen, ja sikäli esitetyt lakimuutokset ovat perusteltuja. Mutta ymmärrän myös kuulemisissa esitetyt Suomen luonnonsuojeluliiton ja Kuntaliiton näkemykset ja huolen siitä, että valitusoikeuden rajoittamisella voi olla vaikutuksia oikeusturvaan, osallistumisoikeuteen tai ympäristön tilaan. No, miksi valitusluvan rajaaminen sitten koetaan ongelmalliseksi? No, se koetaan ongelmalliseksi erityisesti siksi, että korkein hallinto-oikeus perustelee päätöksensä vain silloin, kun se käsittelee valituksen. Korkein hallinto-oikeus ei siis perustele päätöstään silloin, kun valituslupaa ei myönnetä, ja näin vain osa valituksen tehneistä saa perustelut asiaansa koskevalle päätökselle.

Arvoisa puhemies! Kannan huolta myös siitä, millaisia yhteisvaikutuksia ympäristölainsäädännön osallistumismenettelyihin tehdyillä muutoksilla on. Valitusoikeuden rajaamisen lisäksi esimerkiksi oikeudenkäyntimaksuja on korotettu. Sillä on merkitystä vähävarai-

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

sille kansalaisille ja pienille järjestöille. Siksi pidän tärkeänä, että ympäristövaliokunnan mietintöön kirjattiin tarve arvioida ympäristölainsäädännön osallistumismenettelyihin tehtyjen muutosten yhteisvaikutukset sen varmistamiseksi, ettei lainmuutoksilla ole myöskään kokonaisuutena arvioiden merkittävää haitallista vaikutusta asianosaisten oikeusturvaan, osallistumisoikeuteen tai ympäristöön.

Yksi valitusoikeuksien kattavuuden tarkastelun paikka on myös hallitusohjelmaan kirjatun luonnonsuojelulainsäädännön uudistuksen yhteydessä. Jos haitallisia vaikutuksia ilmenee, on järjestelmää niiltä osin korjattava. Tämän lisäksi olennaista on varmistaa hallinto-oikeuksien riittävä asiantuntemus ja resurssit, jotta virheellisten tulkintojen määrä eri asiaryhmissä vähenee. Riittävät resurssit ja sujuvat prosessit auttavat myös siihen, että perusteettomat valitukset saadaan nopeasti käsiteltyä ilman, että se heikentää osallisten mahdollisuuksia hakea oikeutta silloin, kun kokevat jonkin päätöksen lainvastaiseksi.

Arvoisa puhemies! Nämä huolet halusin nyt vielä tuoda julki, vaikka hallituksen esitys ja ympäristövaliokunnan mietintö ovat perusteltuja ja yksimielisiä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 72/2019 vp sisältyvät 1.-29. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 30. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 73/2019 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 73/2019 vp sisältyvät 1.-8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2019 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 57/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin virallista valvontaa koskevaa asetusta tuontivalvonnassa täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 56/2019 vp

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 56/2019 vp sisältyvät 1.-9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2020 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2019 vp
Lakialoite LA 13, 15, 18, 28/2019 vp
Toimenpidealoite TPA 35/2019 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 12/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen ja valmisteverotuslain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 66/2019 vp
Toimenpidealoite TPA 34/2019 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2019 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 7/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 80/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 14/2019 vp

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 15/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittymisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 74/2019 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2019 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 4/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työaikalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikelain, sekä kasvinsuojelulaineista annetun lain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2019 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 4/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 31/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden rajat ylittävien hybridijärjestelyjen verotuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 68/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rehulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2019 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

37. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden tulotietojärjestelmää koskevien lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta sekä verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 74/2019 vp

38. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 32/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

39. Hallituksen esitys eduskunnalle kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 60/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.12.2019 pidettävään täysistuntoon.

40. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 4.12.2019 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen